

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCURESCI6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
Vis-à-vis de Palatul Justiției

Rugăm pe d-nii abonați cari s'au mutat cu ocazia Sf. Dumitru, să ne anunțe prin o carte poștală de noua d-lor adresă, pentru a putea primi regulat ziarul.

S U M A R

Explicațiunea titlului preliminar a Codului civil de d. C. Nacu. (Urmare).

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Inalta Curte de casație și justiție s. I: *Friederich Goldwurm cu Nicu G. Nanu, legatar universal al def. C. G. Andriopol și alții.*
Idem, s. II: *Ilie Bercu, N. Schönfeld și Pincu Iacobini.*
Idem: *Statul cu Dănilă Coman.*

JURISPRUDENȚA STRAINA :

Curtea de apel din Nancy: *Vitu și Noël contra lui Vaxelaire și altora cu o observațiune de d. D. Alexandresco.*
Informațiuni.—Bibliografie.

EXPLICAȚIUNEA

TITLULUI PRELIMINAR

A CODULUI CIVIL

(Urmare*)

Cu mult mai grele sunt deslegările ce trebuiesc date în regulile de competență. Adesea aplicarea legii noi poate atinge interesele unei părți. Să începem prin casurile cele mai simple. După art. 1, Pr. civ. judecătorii de plase erau competenți a judeca în acțiunile personale mobiliare definitiv până la 200 lei vechi și cu drept de apel până la suma de 1500 lei vechi. După art. 51, al legii din 9 Martie 1879, *pentru judecătoriile comunale și de ocoale*, competența acestor judecători s'a mărit, așa că ei judecă definitiv până la 300 lei noi și cu apel până la 1500 lei noi. Eacă un proces pendinte la o judecătorie în momentul punerii în lucrare a legii noi, pentru o valoare de 300 lei noi. Judecătoria este competentă a judeca procesul, atât după legea veche cât și după legea cea nouă; însă, după legea veche judecătoria pronunța în prima instanță, pe când, după legea cea nouă, pronunța

în ultimă instanță. Cu toate că art. 113 al sus arătatei legi zice că acțiunile pendinte se vor cerceta și judeca conform legii vechi, totuși și afară de ori-ce îndoială cartea de judecată va fi definitivă, de și partea care a pierdut se găsește lipsită de o a doua instanță.

Să mergem mai departe. Să presupunem că la epoca punerii în lucrare a legii noi judecătoria dăduse cartea de judecată și că partea nemulțumită făcuse apel la tribunal. Tribunalul va trebui să judece, chiar după punerea în lucrare a noii legi, de și, după această lege, nu mai este competent. În vederea acestui caz a fost făcut art. 113. Același soluțiune în art. 75 a legii *judecătoriilor de ocoale* din 1 Martie 1890.

Dacă însă apelul nu a fost deja făcut în ziua punerii în lucrare a noii legi, atunci cartea de judecată, de și dată în primă instanță, rămâne definitivă. Art. 113 cere ca acțiunea să fie pendinte, pentru ca să se aplice legea veche.

Aceste soluțiuni sunt mai în unanimitate admise. Ele respectă principiul că regulile de competență, ca și cele-l-alte reguli de procedură ale legii noi, se aplică proceselor pendinte la epoca punerii în aplicare a legii noi și fac a'și produce efectul apelul făcut. Cu toate acestea art. 124 al legii din 1 Iunie 1896 conține o dispozițiune specială, după care acțiunile intentate de la promulgarea legii și până la punerea ei în aplicare trebuiesc regulate după competența fixată de legea cea nouă, cu toate că aceste acțiuni sunt pornite mai înainte ca legea nouă să devie executorie. Nu cunoșc dacă în practică s'a prezentat vre un caz ca în urma intentării acțiunii, procesul să se fi judecat înainte ca legea să se aplice. Noul Cod de procedură, în art. 742, aliniatul III, se depărtează cu totul de la principiul admis de noi, când decide că chiar în urma punerii în executare a legii noi se poate lua calea deschisă de legea veche pentru reformarea unei hotărâri chiar dacă legea cea nouă închide această cale. Eacă expunerea de motive cum justifică această dispozițiune.....«*Însă probele, termenile fatali și nulitățile de procedură formează pentru părți drep-*

*) A se vedea *Curierul Judiciar* No. 73 din 2 N-bre cor.

turi câştigate pe cari legea nu le poate înlătura. Intru cât ele vor fi dobândite părţilor după legea veche se va face aplicarea acelei legi.—Aşa de exemplu s'a dat o hotărîre care era supusă recursului în termen de trei luni. Această hotărîre decî după noa lege modificată n'ar putea fi atacată cu recurs de cât în termen de o lună, însă fiind pronunţată înainte de punerea în aplicare a noii legi, termenul de trei luni este un drept câştigat şi se respectă».

Se poate întempla ca legea cea noă să desfiinţeze cu totul autoritatea saŭ instanţa înaintea cărei este pendinte procesul. In acest cas se arată autoritatea care are să judece procesele aflate în lucrare înaintea instanţei desfiinţate. Ast-fel art. 75 şi 76 al legii judecătoriilor de ocoale din 1 Martie 1890, art. 124 al legii judecătoriilor de pace de la 1 Iunie 1896 şi art. 743 Proc. civilă relative la judecătoriile comunale şi la tribunalele eclesiastice.

In fine se poate ca instanţa chemată a înlocui pe cea veche să aibă o competenţă de altă natură. Voesc a spune că de unde autoritatea judecătorească desfiinţată judeca ca instanţa de fond, acea care o înlocueşte să nu judece de cât dacă legea s'a aplicat saŭ nu. Aşa s'a întemplat cu *Inalta Curte* din România şi cu *Divanul Domnesc* din Moldova, cari au fost desfiinţate prin legea constitutivă a Curţii de casaţiune (art. 91). Aceste înalte autorităţi erau instanţe de fond, înaintea cărora se atacău hotărîrile Curţilor de apel. Să vedem ce măsuri transitorii s'au luat. Mai întîi, chiar pentru procesele venite la Curţile de apel, s'a decis că se vor da decisiuni definitive (art. 76). Apoi decisiunile deja date de Curţile de apel, de şi erau supuse unei a treia instanţă de fond, după art. 83 al Curţii de casaţiune, au rămas definitive, dacă la punerea în aplicare a legii nu fusese deja atacate, de şi nu expirase termenul, însă ele se pot ataca cu recurs la Curtea de casaţiune.

Procesele pendinte la Curţile desfiinţate avea a fi judecate de Inalta Curte de casaţiune; însă, Curtea de casaţiune avea a le judeca nu ca instanţă de fond ci numai în limitele atribuite de legea ei constitutivă (art. 84 al. 2).

10. Nu avem asemenea a ne preocupa mult de dispoziţiunile chiar de drept privat, cari au însă basa lor pe consideraţiuni de morală saŭ de ordine socială. Aceste legi vor avea efect retroactiv. Aşa motivele Codului civil pentru admiterea divorţului, precum şi condiţiunile divorţului de bună voe se aplică căsătoriilor vechi, deşi în alt chip se urma după canoanele existente în timpul facerii acestor căsătorii. Tot pentru acest motiv credem că pedepsele fixate de

§ 124 şi 131 Cod Calimach (comp. § 125 şi urm.) şi de art. 42 şi 43 de la partea III, cap. XVI Legea Caragea nu mai pot fi aplicate celor vinovaţi pentru divorţ, de şi căsătoriile fuseseră contractate sub acele legiuri. In fine tot pentru motiv de ordine publică credem că art. 123 C. Cal. nu se mai aplică faţă cu art. 277 C. civ. şi că soţii divorţaţi, chiar sub legea veche, nu se mai pot recăsători sub legea noă şi că căsătoriilor vechi, chiar desfăcute înaintea aplicării Codului civil li se aplică art. 279 C. civ., după care căsătoria este oprită între soţul adulter şi complicele său. (Contra Dalloz art. 2 n. 79 şi 84).

Legea de introducere a Codului civil german resolvă mai toate casurile în cari se poate ivi conflict între legile vechi şi noul cod.

Eacă aplicarea ce această lege face în privinţa retroactivităţii legilor de drept privat însă care ţin de ordinea publică.

«Art. 199. Raporturile juridice între soţi, în particular datoriile reciproce între ei de întreţinere alimentară, se regulează, chiar pentru căsătoriile existente la epoca punerii în vigoare a Codului civil, după dispoziţiunile acestui cod».

«Art. 201. De la punerea în vigoare a Codului civil, divorţul şi încetarea vieţii comune (separaţiune) se operă după dispoziţiunile Codului civil.

Dacă un soţ s'a făcut culpabil, înainte de punerea în vigoare a Codului civil, de unul din faptele de natura arătată în art. 1565 şi 1568 Codul civil, nu se poate acorda divorţul nici separaţiunea de cât dacă faptul ar fi un motiv de divorţ saŭ de separaţiune după legea anterioară».

Cu alte cuvinte casurile de divorţ, saŭ de separaţiune prevăzute de lege se aplică şi căsătoriilor contractate sub o lege care nu le prevedea; însă faptul trebuie comis sub legea noă.

«Art. 203. Raportul juridic între tată şi mamă şi un copil legitim născut înainte de punerea în vigoare a Codului civil este regulat de la această zi, după dispoziţiunile acestui cod. Aceasta în particular pentru bunurile căpătate de copil înainte de această epocă».

Folosinţa legală este un atribut al puterii părinteşti care este de ordine socială şi prin urmare ea se exercită şi asupra copiilor născuţi înainte de punerea în lucrare a noului cod şi asupra bunurilor ce copilul ar fi avut înainte de această epocă.

«Art. 204 al. I. Dacă la epoca punerii în vigoare a Codului civil, tatăl saŭ muma, prin o dispoziţiune a autorităţii competente, este departe în tot saŭ în parte de la dreptul de a îngriji de persoana saŭ de bunurile copilului, această măsură rămâne în vigoare. Tribunalul tutelelor poate face să înceteze această dispoziţiune în confor-

mitate cu art. 1671 Cod civil.» După acest articol, Tribunalul tutelelor poate reveni asupra unei măsurii anterioare luată în favoarea copilului.

Aceiași dispozițiune relativ la divorțuri, separațiunile și anularile de căsătorii, pronunțate prin hotărâri anterioare punerii în vigoare a Codului civil, în cari se prevedeau drepturile și datoriile părinților de a îngriji de persoana și averea copiilor.

Acele dispozițiuni se respectă, însă tribunalul poate lua și alte măsuri.

11. Neretroactivitatea legii este o regulă care se aplică mai ales la raporturile de drept și de interes privat. Aci în principiu aplicăm cea ce spune Const. 7 C. Just. *De legibus etc.* (C. I T. XIV). «*Leges et constitutiones futuris certum est dare formam negotiis, non ad facta prae-terita revocari, nisi nominatim, et de praeterito tempore, et adhuc pendentibus negotiis cautum sit*». Numai dacă un text special permite retroactivitatea unei legi, numai atunci ea se poate aplica în trecut.

Pentru a cunoaște dacă se dă unei legi un efect retroactiv se propune unanim distincțiunea între un drept căpătat și între o simplă speranță sau o expectativă de drept. Am cumpărat un imobil de la persoană în drept a-mi transmite proprietatea, care 'mă-a și transmis-o, am căpătat un drept. Sunt moștenitorul prescriptiv al unei persoane, sau am început o prescripțiune, pe cât timp moștenirea nu s'a deschis, sau prescripțiunea nu s'a împlinit, nu am un drept căpătat, ci numai speranța sau expectativa unui drept. În aplicarea unei legi trebuie să respectăm dreptul căpătat, și aci bine zice Savigny (Sisteme Trad. Goenou VIII § 383): «legile nu au un efect retroactiv și legile nu trebuiesc să atingă drepturi căpătate, sunt două formule identice»; pe când nu avem să ne îngrijim de cei ce nu au de cât o speranță.

Distincțiunea aceasta pe cât este de ușor a o formula, pe atât este de delicat a o aplica. Să nu uităm însă că neretroactivitatea este o atingere a suveranității legii și că nu se justifică de cât pentru că trebuie respectat un drept câștigat.

Cu drept cuvânt Planiol se declară puțin satisfăcut de chipul cum autorii definesc dreptul căpătat. «Se zice este *drept căpătat* când legea veche se aplică cu excluderea celei noi, și *simplă expectativă* când cei interesați suferă efectul schimbărei legislațiunei. Aceste expresiuni traduc *resultatele* distincțiunei și nu dau în realitate nici un mijloc de a o face; cea ce trebuie explicat este tocmai *pentru ce* legea nouă nu se aplică la unele situațiuni dobândite sub legea veche».

Și după ce arată că nici Laurent, urmat de...

nu au fost mai fericiți făcând distincțiunea între drept și interes, crede că a găsit adevărata formulă pe care o propune. «Formula la care trebuie să ne oprim pentru a defini retroactivitatea este aceasta: legea este retroactivă când ea revine asupra trecutului său pentru a aprecia *condițiunile legalității unui act*, sau pentru a modifica sau suprima *efectele unui drept deja realizat*. Afară de aceasta, nu este retroactivitate și legea poate modifica *efectele viitoare* ale faptelor sau actelor, chiar anterioare fără să fie retroactivă». (Planioi *Traité élémentaire du Droit civil* I No. 221—223). Fără a căuta să criticăm cu totul formula propusă, credem că ea nu satisface complet și că aceeași dificultate avem ca să stabilim ce se înțelege cu *drept realizat* și ce se înțelege cu *efectele viitoare ale faptelor*.

Legea cea nouă în momentul când se pune în aplicare se găsesc situațiuni deja create. Este vorba a se determina întru cât o asemenea situațiune se poate modifica prin dispozițiunea cea nouă, sau întru cât legea nouă poate influența asupra acestei situațiuni. Sunt raporturi juridice cari 'și au origina într'un fapt petrecut înainte de aplicarea legii noi; sunt drepturi create, existente în momentul în care vine legea cea nouă, aceste raporturi cari continuă, aceste drepturi cari se exercită încă sub legea nouă; aceste raporturi, aceste drepturi pot fi ele atinse de legea nouă? Principiul neretroactivității zice că nu, și dacă raporturile ce durează încă sau drepturile ce continuă a se exercita suferă atingere, legea este retroactivă.

12. Fără îndoială că nu trebuie să confundăm speranța unui drept cu un drept a cărui existență este supusă unei condițiuni și care este un drept căpătat. În amândouă cazurile dreptul este în suspensiune și nu se poate zice că există, de cât la împlinirea unui eveniment viitor; însă cel ce are o speranță nu are în realitate nimic și speranța nu se transformă în drept de cât în momentul evenimentului ce-i dă naștere și numai în acel moment, pe când cel ce are un drept condițional, de și acest drept este incert în timpul condițiunei, însă odată împlinită condițiunea, dreptul nu se consideră născut la împlinirea condițiunii ci la epoca în care s'a prevăzut acest drept.

De acea drepturile sunt condiționali drepturi câștigate, chiar dacă condițiunea se împlinește sub legea nouă. Tot pentru acest motiv avem să cercetăm împlinirea condițiunei nu după legea nouă ci după legea veche.

13. Crearea drepturilor se constată mai în todeauna prin facerea unor acte. Legea cere de multe ori ca aceste acte, cari constată nașterea

unor drepturi, să întrunească unele forme externe, un fel de îmbrăcăminte, dacă ar fi permisă expresiunea. Aceste forme sunt de două feluri. Unele sunt cerute și au de scop a putea face numai probă, atunci când dreptul ar fi contestat, de acea aceste forme se zic că sunt numai *ad probationem*. Alte forme însă sunt orânduite de lege, în vedere că actul ce se petrece este mult mai grav și mai serios, și cere pentru aceasta o chibzuire mai adâncă. Pentru ca să existe siguranța că în adevăr părțile au voit să facă anume actul de care este vorba, legea dictează unele forme, fără îndeplinirea cărora, actul nu poate fi considerat ca având ființă. Despre aceste forme se zice că sunt *ad solemnitate* și actele juridice, pentru cari se cer aceste forme se numesc acte solemne.

Când o lege, fie în scop numai ca proba să se facă, fie pentru crearea chiar a evenimentului juridic, cere unele forme, se înțelege că, pe de o parte, acele forme trebuiesc împlinite, iară, pe de alta, că odată aceste forme împlinite, actul nu mai poate fi contestat.

De aci rezultă că pentru a decide dacă un act este legal, trebuie să ne uităm dacă întrunește formele cerute de legea în ființă la facerea actului. De aci regula: *tempus regit actum*. Deci un act care după legea în timpul facerii lui era numai consensual, el va avea tărie și se va executa chiar sub legea noastră, care cere pentru asemenea act o formă solemnă.

Așa un dar, având de obiect un lucru imobil care nu era supus, după legea Caragea la nici o formă, iară după § 1269 C. Calim. trebuia să fie numai trădat, sau să existe o simplă scrisoare de dăruire, și pentru care numai în urma Regulamentelor organice (art. 332 și urm. Reg. Val. art. 98 Reg. Mold.) în interesul celor de al treilea se cerea a fi trecute într-o condică, trebuie respectat, chiar de nu ar fi executat sub legile vechi, de și C. civ. (art. 813 și urm.) cere forme solemne ce îi lipsesc.

(Va urma)

C. NAGU

Avocat
Profesor universitar

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 17 Octombrie 1900

Președenția D-lui AL. GIANNI, Consilier

Friederich Goldwurm cu Nicu G. Nanu, legatar universal a def. C. G. Andriopol și alții

Cesiune. — Cesiune de creanțe. — Cum poate opune cesionarul dreptul său la cei de al treilea. — Notificare. — Lipsa notificării. — Cine o poate invoca. — Creditorii chirografari. — Cesiune de creanțe de arenză ce trec peste doi ani viitori. — Transcriere. — Lipsa

transcrierii. — De cine poate fi invocată. — Creditorii chirografari. — (Art. 1393 și 1394 Cod civil. — Art. 723 Pr. civ.).

Pentru ca cesionarul să poată opune, când este vorba de cesiuni de creanțe, dreptul său la o a treia persoană, trebuie să notifice cesiunea debitorului, și prin cuvântul a treia persoană legiuitorul a voit a cuprinde pe toți aceia care n-au participat la contractul de cesiune și cărora prin această cesiune li se aduce un prejudiciu, și prin urmare și pe creditorii chirografari.

Când este vorba de cesiune de creanțe de arenză ce trec peste doi ani viitori, legiuitorul n'a găsit suficient ca mijloc de publicitate notificarea făcută debitorului, și a cerut transcrierea unei asemenea cesiuni, și lipsa de transcriere a acestei cesiuni poate fi invocată de toți aceia ce pot invoca și lipsa de notificare a cesiunii de creanțe, și prin urmare și de creditorii chirografari.

Decisiunea 354/900. — Respins recursul făcut de Friederich Goldwurm contra decisiunii Curței de apel din Iași, s. II, No. 92/99 în proces cu Nicu G. Nanu și alții.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier Hëntzescu;

Pe d-nii avocați Eugeniu Stătescu și M. D. Sipsomo din partea recurentului în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat P. Missir din partea intimaților în combateri, și

Pe d-l procuror general G. E. Schina în concluziuni fiind minoră în cauză.

Deliberând,

Asupra motivului II de casare:

«Arenda cedată fiind de 62000 lei, chiar așa precum o constată Curtea, reducând-o și fiind cedată pe atât timp cât trebuia ca să fie acoperită suma de 100000 lei dată în schimb, actul constată o cesiune de arendă pentru timp mai scurt de cât doi ani viitori. Curtea dar a făcut o eronată aplicație a art. 1394 C. civil, care prescrie trebuința transcripției numai pentru cesiunile de arendă pe doi ani viitori.

«Curtea interpretează în tot cazul greșit acest articol când zice că transcrierea tardivă a cesiunii face ca ea să nu fie opozabilă terților și în special creditorilor chirografari ai cedantului».

Având în vedere, că din decisiunea atacată cu recurs rezultă: că, F. Goldwurm, creditor al lui C. Gr. Andriopol pentru suma de lei 100000 cu procente de 15%, a obținut prin convențiunea din 3 Octombrie 1896 ca asigurări atât o ipotecă în moșiile acestuia cât și o cesiune a veniturilor imobilelor hipotecate cu dreptul de a încasa aceste venituri până la complecta achitare a capitalului de mai sus și a procentelor; că în Decembrie 1896 M. Șuțu, ca tutor al minorilor defunctului Al. Șuțu, a sequestrat arendile moșiilor lui C. G. Andriopol, în baza unei sentințe a tribunalului Iași, investită cu formula executorie; că Goldwurm, ca cesionar, făcând contestațiune la acest sequestre, creditorele sequestrant cât și alți creditori ce au intervenit în in-

stanță, au invocat, pentru a cere respingerea contestațiunii, lipsa de transcripțiune cerută de art. 1394 din Codul civil, pentru asemenea cesiuni; iar Goldwurm, în sprijinirea contestațiunii sale, a pretins că cesiunea era pentru arendă pe mai puțin de 2 ani viitori și că în orî-ce cas, lipsa de transcripțiune a acestei cesiuni nu se putea opune, în virtutea art. 722 și 723 din Codicele de procedură civilă, de cât de acei ce au un drept real asupra imobilelor, iar nu și de creditorii chirografari; că Curtea de apel îi respinge contestațiunea, pe motivul între altele, al lipsei de transcripțiune;

Considerând că instanța de fond, pentru a stabili că în specie era vorba de o cesiune de arendă pe 2 ani viitori, constată în fapt că din suma de 82000, ce reprezintă totalul preț al arendei anuale, urmând a se scădea plata foncierei în sumă de 8000 lei și a ratei creditului rural de 12000 lei, nu rămânea lui Goldwurm pentru plata datoriei sale de cât 62000 lei pe fie-care an; că câsturile acestea fiind cedate în regulă până la Octombrie 1898, numai de la această dată Goldwurm putea beneficia de această cesiune, că la Octombrie 1898, creanța lui Goldwurm, capital și procentele pe 2 ani, se urcă la suma de 130000 lei și că prin urmare el neputându-și obține completa îndestulare de cât din câsturile de arendă pe mai bine de 2 ani viitori, cesiunea sa intră în prevederile art. 1394 din Codicele civile și dar urma să fie transcrisă;

Considerând că sancțiunea ce legiuitorul a voit a da dispozițiunilor din citatul articol 1394 și căror persoane a înțeles a le recunoaște dreptul să invoace lipsa de transcripțiune rezultă din aprecierea și combinarea acestui articol cu articolul precedent 1393; că art. 1393 statuând asupra cesiunilor de creanțe, cere, pentru ca cesionarul să poată opune dreptul său la o a treia persoană, să fi notificat această cesiune debitorului; că în cesiunile de creanțe, nefiind vorba de o înstreinare a verii unui drept real, aplicarea art. 723 din Procedura civilă, care n'are în vedere înstreinarea unor asemenea drepturi, nu poate avea nici un înțeles; că prin cuvîntul a treia persoană din art. 1393 legiuitorul a voit a coprinde pe toți aceia care n'au participat la contractul de cesiune și căror prin această cesiune li se aduce un prejudiciu, și prin urmare și pe creditorii chirografari ai cedantului;

Considerând că art. 1394 nu este de cât o urmare a ideii conținută în articolul precedent 1393 după cum această rezultă din cuvintele «cu toate acestea» cu care începe acest articol; că legiuitorul negăsind pentru cesiunea creanței de arendă când trec peste doi ani viitori, suficientă, ca mijloc de publicitate, notificarea făcută debitorului și prevădută în art. 1393, cere în art. 1394 și transcrierea unei asemenea cesiuni; că în art. 1394 neprevădându-se nici o sancțiune în cas de neîndeplinire a acestei formalități, este învederat că legiuitorul s'a referit în această privință la dispozițiunile art. 1393, de oare ce după cum s'a dis, art. 1394 nu este de cât o urmare a acestui articol; că dar, lipsa de transcripțiune a acestei cesiuni poate fi invocată de toți aceia ce puteau în virtutea art. 1393, invoca lipsa de notificare și prin urmare și de creditorii chirografari; și, deci, motivul este nefondat;

Considerând că din momentul ce acest motiv urmează a fi respins, este fără interes a se mai examina și cele-lalte mijloace de casare; căci presupunându-le chiar întemeiate, decisiunea Curței, prin care se respinge contestațiunea recurentului de astăzi, se menține pe motivul lipsei de transcripțiune a cesiunei;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția II

Audiența de la 18 Octombrie 1900

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Ițic Bercu, N. Schönfeld și Pincu Iacobini

Competință.— Civilă și militară dată în judecată pentru crime sau delicta prevăzute de titlul al II, cartea IV-a, din Codul de justiție militară. — Cine judecă afacerea.—(Art. 73 din Codul de justiție militară).

Toți preveniții civilă, fără deosibire de naționalitate, când sunt dați judecătii, împreună cu militari, pentru crime sau delicta prevăzute de titlul al II, cartea IV-a din Codul de justiție militară, se judecă de tribunalele ordinare, nu de tribunalele militare, și dacă dânsii au fost trimeși împreună cu militari dați în judecată, înaintea consiliilor de război, aceste tribunale trebuie să disjunge afacerea, să judece dînsii pe militari, iar pe cei ce nu sunt militari să-i trimită în judecata tribunalelor ordinare. La cas însă când consiliul de război și consiliul de revisie judecă și pe civilă, decisiunile lor sunt casabile ca date fără competență și casarea se face fără trimetere.

Decisiunea 881/900. — Casată, fără trimitere, decisia consiliului de revisie al armatei No. 22/900, după recursul făcut de Ițic Bercu, N. Schönfeld și Pincu Iacobini.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-nul consilier Chr. Pherikyde;

Pe d. avocat Locot. Al. Teodorescu, în desvoltarea motivului de casare; și

Pe d. procuror St. Stătescu în concludsiuni;

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat:

«Exces de putere și violarea art. 73 al. 6 C. j. militare. Ițic Bercu cetățean român prin naturalizare cu N. Schönfeld și Pincu Iacobini, considerați ca streini, suntem inculpați de tribunalele militare ca complici la faptul de distrugere de acte comis de sergentul major Macriade și sergentul Popa fapt prevădut și penat de de art. 250 C. j. militare, cartea IV, titlul II. Așa fiind tribunalele erau incompetente să ne judece pe noi civilă pe baza art. 73 al. 6 C. j. m. care prevede expres și categoric, disjuncția afacerii în asemenea casuri. Rău deci, consiliul de război ne-a judecat și condamnat iar consiliul de revisie casând sentința pentru motive de formă și trimițându-ne la același consiliu de război din nou, fără a se pronunța asupra incompetenței, considerându-l ast-fel competente a ne judeca».

Având în vedere decisiunea consiliului permanent de revizie supusă recursului cum și sentința No. 44/900 pronunțată de consiliul de război al corpului al 4-lea de armată, prin care recurenții sunt condamnați la închisoare ca agenți provocatori ai delictului de distrugere de registre ale autorităților militare, fapt pentru care au fost condamnați prin aceeași sentință și autorii delictului;

Vedând art. 73 din Codul justiției militare;

Considerând că prin sus citatul articol se prevede căsuri în care toți preveniții fără deosebire se judecă de consiliul de război, afară numai dacă faptele imputate sunt crime sau delicta prevăzute de cartea IV, titlul II-lea din acest codice, cas în care urmează a se face disjuncțiune judecându-se militarilor de consiliul de război, iar ceilalți de tribunalele ordinare;

Considerând că faptul ce se impută recurenților era delictul de agenți provocatori ai delictului de distrugere de registre săvârșit de sergentul major Popa Gherasim și sergentul Macriade Dumitru, ambii din regimentul Ștefan cel Mare, fapt ce intră în prevederile titlului al II-lea din cartea IV din Codul justiției militare;

Considerând că în asemenea împrejurări tribunalele militare erau datorate să se conforme al. 6 de sub art. 73 din Codul justiției militare și să judece numai pe militari, trimițând pe recurenți înaintea tribunalelor ordinare, iar nu să-i judece pe toți cum a făcut;

Considerând că ultima dispoziție a art. 73 adăugată în legea din 1894 nu poate fi interpretată conform aliniatului al II de sub art. 73, și a susține că recurenții ca streini ar fi și pentru faptele din cartea IV, titlul II-lea justițiabilii împreună cu militari, de consiliul de război, fiind-că prin aliniatul 6 din nou adăugat nu s'a mai făcut deosebirea ce există la aliniatul II în privința streinilor, ci toți preveniții civili, fără deosebire de naționalitate, îndată ce nu sunt militari se judecă separat de tribunalele ordinare, destul numai că faptul imputat lor să intre în prevederile titlului II, cartea IV din Codul justiției militare;

Că înoială de ar fi trebui să ne pronunțăm pentru jurisdicția ordinară la care mereu ar trebui să tindem a recurge, într un cât ea prin organizare și prin formele ce au a se observa însușește condițiile pentru distribuirea unei bune justiții în materie penală;

Că astfel fiind și într un cât sentința consiliului de război este dată fără competență, ea rămâne fără efect, iar decisiunea consiliului de revizie are a fi casată fără trimitere, fiind vorba în cazul de față de incompetența tribunalelor militare;

Pentru aceste motive Curtea de acord cu d. procuror St. Stătescu, casează, fără trimitere, decizia consiliului de revizie permanent al armatei No. 22/900, etc.

Audiența de la 4 Octombrie 1900

Președenția D-lui N. M A N D R E A, Președinte

Statul cu Dănilă Coman

Apel.—Apel corecțional.—Insușirea faptelor și motivelor din sentința apelată.—Dacă aceasta poate face obiectul unui motiv de casare și când.

Faptul că judecătorii apelului 'și-au însușit faptele și motivele primilor judecători nu poate determina casarea hotărârii date în apel când acele fapte și considerațiuni ce au condus pe primii judecători să pronunțe achitarea sunt anume arătate în hotărârea lor, așa că nu era nevoie ca ele să mai fie repetate și arătate prin hotărârea care confirmă modul de a judeca al primilor judecători.

Decisiunea 811/900.—Respins recursul făcut de Stat contra sentinței tribunalului Tulcea No. 767/900 în proces cu Dănilă Coman.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d. consilier D. Alexandresco;

Pe d. avocat D. Comșa din partea Statului în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d. procuror St. Stătescu, în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Esces de putere și nemotivare.

«Nu se poate să nu se ție socoteală de procesul-verbal al brigadierului silvic care dă motivele pentru care Dănilă Coman se consideră delincent fără a motiva și instanța de fond hotărârea ei.

«A zice, că din instrucțiunea urmată în cauză la prima instanță nu se constată, că inculpatul a comis faptul de delict silvic este a afirma, iar nu a motiva».

Având în vedere sentința supusă recursului;

Considerând că se constată că Dănilă Coman fiind dat judecătoarei pentru delict silvic, judele de ocol, constatând în fapt din actele prezentate și din instrucțiunea urmată înaintea sa, nevinovăția numitului delincent. l'a apărat de verice penalitate;

Că în urmă Statul făcând apel, tribunalul se întemeiază pe aceleași acte ca și judele de ocol pentru a respinge apelul;

Considerând că faptul că judecătorii apelului 'și-au însușit faptele și motivele primului judecător nu poate determina casarea sentinței într un cât acele fapte și considerațiuni ce a condus pe primul judecător a pronunța achitarea, sunt anume arătate în cartea de judecată așa că nu era nevoie ca ele să mai fie repetate și arătate prin sentința care confirmă modul de a judeca al primului judecător;

Că de aceia mijlocul de casare are a fi respins ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea, în unire cu concluziunile d-lui procuror St. Stătescu, respinge recursul.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN NANCY

Audiența de la 2 Iunie 1899

Președenția D-lui SADOUL, Prim-Președinte

Vitu și Noël contra lui Vaxelaire și alții

Dovadă testimonială. — Presumțiuni. — Testament. — Distrugerea lui totală sau parțială prin un eveniment de forță majoră. — Inundație. — Art. 1348, § 4 C. civ. (1198, § 4 C. rom.).

Art. 1348, § 4 (1198, § 4), care admite proba testimonială pentru dovedirea existenței unui titlu pierdut sau distrus prin un caz de forță majoră, se aplică la testamente ca la orî ce act în genere.

Prin urmare, acel care invoacă dispozițiile de ultimă voință făcute în favoarea sa într un testament care

a fost distrus prin caz fortuit sau forță majoră, este primit a stabili prin marturi existența acestui testament, cuprinsul său, validitatea sa, precum și faptul accidental care a adus distrugerea lui.

Proba testimonială fiind admisibilă în asemenea caz, această dovadă poate rezulta și din presupunțiuni grave, precise și concordante, de natură a determina convingerea judecătorului.

Această soluție fiind admisă în caz de pierderea sau distrugerea totală a testamentului, este de bună samă admisibilă de câte ori este vorba de distrugerea lui parțială.

Astfel, data unui testament olograf nimicită în parte prin o inundație, poate fi restabilită prin marturi sau presupunțiuni grave și concordante.

Curtea,

Considerând că atât din marturi ascultați la prima instanță cât și din alte elemente ale cauzei se stabilește că Ioseph Arnould, proprietar, în vârstă de peste optzeci de ani, a perit în inundațiile care au avut loc în anul 1895 în comuna Uxegney, unde locuia; că, pe la 5 oare și $\frac{1}{4}$ dimineața, fiind surprins de apă, în loc de a fugi, el a căutat să reentre în locuința sa, de unde eșise câte-va momente înainte, pentru a 'și lua bani și titlurile de valoare ce avea acolo; că răpit prin puterea apelor, cadavrul său s'a găsit la trei sau patru sute de metri de la locuința sa, în care apa năvălise până la catul întâi; că el avea obiceiul de a 'și păstra într-o odă din acest cat hârtiile sale de valoare, care au fost împrăștiate prin năvălirea puternică a apelor; — Considerând că, în urma acestei nenorociri, nici un testament a numitului n'a fost găsit, cu toate cercetările făcute în acest scop, deși era în deobște cunoscut că el testase în favoarea arendașului său Iosef Noël și a copiilor acestuia, pentru care el avea o afecțiune adevărat părintească și pe care îi alesese spre a fi, în urma morții sale, legatarii săi universal; că, în aceste împrejurări, Iosef Noël scoțând proiectul unui testament olograf ce fusese găsit și invocând art. 1348, § 4 C. civ. (1198, § 4 C. rom.), a chemat pe moștenitorii lui Arnould înaintea trib. din Epinal spre a fi admis a dovedi prin marturi existența testamentului ce fusese pierdut; că, în cursul instanței, Noël a descoperit un act, care rupt în mai multe locuri și plin de nămol, a fost recunoscut ca actul de ultimă voință a lui Ioseph Arnould; — Considerând că acest act reconstituit de experții rânduși de tribunal, institue pe Iosef Noël și pe cei trei copii ai lui legatari universal ai lui Ioseph Arnould; că el a putut, în unele părți, fi complectat de expertisă cu ajutorul proiectului de testament găsit mai înainte; că acest act, în părțile care subsistă, este scris în întregime la el și subsemnat de testator; că nici o incertitudine nu poate să existe în această privință; că acest act este regulat în ceia ce privește scrierea și subscrierea lui și întrunește, prin urmare, toate condițiile esențiale cerute de art. 970 C. civ. (859 C. rom.); că data, care e scrisă în litere, arată luna și anul redacțiunii sale (August 1893), ziua confecționării lui este însă desființată prin o împrejurare de forță majoră, cu totul străină de voința testatorului; că, fără nici o îndoială,

actul litigios a fost rupt în parte, găurit și maculat prin violența apelor, care, la 27 Aprilie 1895, a pustiit comuna Uxegney, unde locuia testatorul, și comunele vecine; — Considerând că trebuie a se cerceta astăzi dacă, cu toată distrugerea parțială a datei, care este unul din elementele esențiale ale actului, testamentul lui I. Arnould trebuie sau nu să fie considerat ca valid; — Considerând că art. 1348, § 4 C. civ. (1198, § 4 C. rom.), care admite proba testimonială pentru existența titlurilor pierdute sau distruse prin caz fortuit sau forță majoră, se aplică la testamente ca la oricare act în genere; că acel care invoacă dispozițiile de ultima voință făcute în favoarea sa prin un testament ce a fost distrus, este primit a stabili prin marturi existența acestui testament, cuprinderea, validitatea sa și împlinirea care a adus distrugerea lui; că proba testimonială fiind admisibilă în asemenea caz, aceiași dovadă poate să rezulte și din presupunțiuni grave, precise și concordante de natură a determina convingerea judecătorului; că dacă aceasta este admis în caz de pierderea sau distrugerea totală a unui testament, aceiași soluție este neapărat admisibilă de câte ori este vorba de o distrugere parțială, care poate fi îndreptată fie prin martori, fie prin presupunțiuni destul de grave și de concordante, etc. (urmează mai multe considerente de fapt, care nu s'au mai reprodus aci); — Considerând că din cele ce preced rezultă că actul produs de Noël este testamentul lui Iosef Arnould, care institue legatari universal pe Noël și pe cei trei copii ai lui; că rupele și lacunele constatate în acest act sunt consecința unui eveniment de forță majoră, care permite de a-l reconstitui cu ajutorul presupunțiilor autorizate de lege; că, fără nici o îndoială, acest testament a fost scris în întregime la el în părțile sale existente, de însuși testatorul, care l'a și subsemnat; — Considerând că data, care a existat în realitate, a dispărut în parte prin o întâmplare fortuită și de forță majoră; că această dată putând fi restabilită prin urmele rămase aparente, este cea de 1 August 1893; de unde urmează că toate formalitățile cerute de art. 970 C. civ., pentru validitatea testamentelor olografe, au fost regulat îndeplinite de I. Arnould și că actul produs trebuie să fie considerat ca un testament valid, etc.

Pentru aceste motive (și altele care nu s'au mai reprodus), primește apelul, infirmă sentința apelată, etc.

(Din Dalloz Périod., anul 1899, partea II, p. 263 urm.).

Observațiune.—Se poate întâmpla ca un testament să fi fost nimicit în totul sau în parte prin dol sau caz fortuit. În asemenea caz, nu mai rămâne nici o îndoială că legatarul va putea să dovedească existența și nimicirea lui, căci el nu cere să dovedească că legatul i-a fost făcut verbal, ci că a existat un testament scris, așa precum îl cere legea, pe care el însă nu-l poate înfățișa din cauze independente de voința lui (').

(1) Cpr. L. 2. Cod., 6, 32, *Quemadmodum testamenta aperiantur*, etc.; L. 30. Cod., 6, 23, *De hereditibus instituendis*, etc.; L. unică, Dig., 37, 2, *Si tabulae testamenti extabunt*.

Existența testamentului va putea fi dovedită prin orî-ce probe, și prin urmare, și cu marturi (art. 1198, § 4) sau presumțiuni (art. 1203) ⁽²⁾, dacă se va stabili într'un mod precis împrejurarea de forță majoră care a adus pierderea sau desființarea testamentului, de exemplu: focul, inundația, precum era în specia de mai sus judecată de Curtea din Nancy, cutremurul sau altă împrejurare fortuită în care el a fost distrus.

Așa dar, n'ar fi de ajuns ca legatarul să se mulțamească a invoca în termeni generali cazul fortuit sau forța majoră, căci proba testimonială menită a înlocui producțiunea actului nefiind admisă de cât în anume cazuri excepționale, trebuie să se stabilească mai întâi că părțile se găsesc în cazul excepțional statornicit de lege.

Legatarul va trebui să dovedească nu numai existența și cuprinsul testamentului, dar și că el a fost investit cu toate formele legale ⁽³⁾. Marturii vor trebui deci să afirme nu numai că au vădut testamentul, dar încă că ei cunosc cuprinsul lui și că el nu avea nici un viciu de formă: *non modo se vidisse an legisse instrumentum quod dicitur amissum, sed scrie quid in eo contineatur, atque nulla in parte esse viciosum* ⁽⁴⁾.

Legile romane recomandă chiar de a nu primi, în asemenea caz, de cât probele manifeste, *manifestis probationibus* ⁽⁵⁾.

Cu toate acestea, este un caz în care, cel puțin, după părerea generală, testamentul este presupus regulat în privința formelor, până la dovada contrară din partea moștenitorului, și anume, atunci când se stabilește în justiție că moștenitorul este însuși acela care a făcut să dispară testamentul, pentru că se presupune că el nu l'ar fi făcut să dispară dacă era neregulat ⁽⁶⁾.

Dacă nimicirea testamentului nu se datorește întâmplărei, ci unui delict sau chiar unei neglijențe comise de o anume persoană care este cu-

noscută, acea persoană poate fi condamnată la daune în baza art. 998, 999 C. civ., soluție care se vede admisă și prin art. 697 din Codul Calimach (542 C. austriac), dovada putându-se și în asemenea caz face prin martori sau presumțiuni, în baza art. 1198, § 1 ⁽⁷⁾.

Dovada existenței testamentului nu se va putea însă face prin nici un mijloc, dacă pierderea sau distrugerea lui nu se datorește casului fortuit sau forței majore, ci numai neglijenței, imprudenței sau nedibăciei legatarului, pentru că, în asemenea caz, el este în culpă și nu se mai găsește în cazurile excepționale admise de art. 1198 ⁽⁸⁾.

Mai mult încă, cererea legatarului de a stabili existența testamentului ar putea fi respinsă, chiar când el ar fi fost nimicit prin caz fortuit, dacă aceasta s'a întâmplat în timpul vieții testatorului, căci dacă acest din urmă a avut cunoștință despre nimicirea testamentului și a trăit în urmă un timp destul de îndelungat, fără a mai face altul, aceasta este cea mai bună dovadă că el a înțeles a-l revoca tacitamente ⁽⁹⁾.

D. Alexandresco.

⁽⁷⁾ Cpr. Laurent, XIII, 119.

⁽⁸⁾ T. Huc, VII, 266, *in fine*. Laurent, XIII, 120. Demolombe, XXI, 35. Pand. fr., *Donations et testaments*, I, 6167.

⁽⁹⁾ Cpr. Laurent, XIII, 121.

INFORMAȚIUNI

Avis către Corpurile de Portărei din țară

Citațiuni, adevăruri, procese verbale, se furnizează de tipografia acestui ziar, pe prețul de **LEI 5.50** topul compus din 400 exemplare. Afipse și publicații la vânzări imobiliare **LEI 11** topul, tot din 400 exemplare.

Toate acestea sunt tipărite pe hârtie bună și conform formularelor tip din Procedura civilă publicate în Monitorul Oficial No. 77 din 7 Iulie 1900.

Comandele se fac la tipografia ziarului «Curierul Judiciar», București, pe numele S. Grigorescu.

Marfa se expediază contra valoare, timbre sau mandat poștal.

BIBLIOGRAFIE

A eșit de sub tipar și se găsește la autor și la librăria universală Leon Alcalay.

TOMUL AL VI-lea (PARTEA II)

DIN

DREPTUL CIVIL ROMÂN

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Consilier la Înalta Curte de casație și justiție

CUPRINZIND

Explicarea art. 1092—1137

PREȚUL 10 LEI

⁽²⁾ Dispozițiile Codului civil relative la probe având un caracter general, este evident că dovada pierderii sau distrugerii testamentului provenită din caz fortuit sau din un delict, poate fi făcută cu marturi sau presumțiuni, de și nu ar exista în specie nici un început de dovadă scrisă, fiind că este vorba de un fapt care n'a putut fi constatat prin acte scrise. Cpr. C. Craiova, *Curierul Judiciar* din 1899. No. 7. Cas. fr. D. P. 82. 1. 299 și raportul consilierului Barafort. Pand. fr., *Don. et testaments*, I, 6133. Aubry et Rau, VII, § 647, p. 10. T. Huc, VI, 266, p. 388. Laurent, XIII, 113 urm. Veți și t. IV a lucr. noastre p. 412, nota 1.

⁽³⁾ Cpr. L. 30, Cod., 6, 16, *De hereditibus instituendis*, etc.

⁽⁴⁾ Cpr. Pand. fr., *op. cit.*, I, 6122. T. Huc, VII, 266. Demolombe, XXI, 34. Troplong, *Donations et testaments*, III, 1453. Lamant, XIII, 116. Cpr. și C. Rouen. D. P. 77. 2. 181.

⁽⁵⁾ L. 1, Cod., 4, 21, *De fide instrumentorum*, etc.

⁽⁶⁾ Cpr. Demolombe, XXI, 32. Pand. fr., I, 6128 urm. Troplong, III, 1452. Massé-Vergé, III, § 416, p. 20, nota 7. Bayle-Mouillard asupra lui Grenier, *Don. et testaments* (ed. din 1846), No. 224, p. 240, nota e, *in fine*.—Veți însă Laurent, XIII, 117.